

KULTUR-SPRÅK-MEDIER

Självständigt arbete i Svenska

15 högskolepoäng, grundnivå

Andraspråkselevs språkutveckling och sociala interaktion

*Second language students' language development and
social interaction*

Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i
årskurs 4-6, 240 högskolepoäng
Självständigt arbete på grundnivå, 15 högskolepoäng

Handledare: Lisa Källström
Examinator: Emma Tornborg

Förord

Av egen erfarenhet har jag under mina tidigare år som pedagog på skola upplevt att antalet nyanlända elever ökar i klassrummen. Klasslärarna har inte den tillräckliga kunskapen för att undervisa dessa elever (Kaya, 2016). Eftersom språkinläringen som sker i klassrummet är den mest effektiva och mest givande inläringen så är det viktigt att fokus läggs på dessa elevernas inläring som sker i skolan (Gibbons, 2010). Det nämns även i Skolinspektionen (2014) bristen på inkludering av förberedelseklasserna i skolans kollegiala och pedagogiska gemenskap. Skolinspektionen menar att huvudmän och rektorer har ansvaret för att detta ska ske samt att ge lärarna den kunskap som krävs för att kunna lära ut nyanlända elever. Jag har därför efter sökningar och egen erfarenhet bestämt mig för att göra en kunskapsöversikt om flerspråkighet eftersom jag upplever detta relevant i dagens samhälle. Invandringen till Sverige ökar och trots att majoriteten av eleverna har svenska som första språk så ökar eleverna med andraspråksbakgrund.

Abstrakt

Denna kunskapsöversikt syftar till att undersöka vilka faktorer som påverkar utvecklingen av det svenska språket hos andraspråkselever och vad detta kan komma att betyda för det sociala mönstret hos eleverna. Metoden bygger på att granska forskningar som tidigare gjorts i Sverige på skolor med andraspråkselever. Frågeställningarna som valts till denna kunskapsöversikt var följande: *“Vad har språkutveckling i det svenska språket för betydelse för det sociala mönstret för andraspråkselever?”* samt *“Vilka faktorer främjar eller motarbetar språkutvecklingen i svenska hos andraspråkselever i svenska skolor?”*. Resultatet förtydligar att utökade språkkunskaper i det svenska språket hos eleverna ger dem en trygghet vid interaktion med andra. Det synliggörs även i resultatet att elevernas språkutveckling är beroende av lärarnas kompetens och trygghet i att undervisa dessa elever. Läraren spelar en avgörande roll för språkutvecklingen hos andraspråkseleverna. Läraren behöver även veta hur undervisningen sker på bästa sätt. Enligt flera studier sker andraspråsutvecklingen bäst när eleverna är separerade i olika inlärningsgrupper då undervisningen kan anpassas bättre till varje individ.

Nyckelord: Andraspråk, språkutveckling, modersmål, sociala mönster, förstaspråk

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
2. Begrepp.....	7
2.1 Språkutveckling.....	7
2.2 Andraspråk.....	7
2.3 Integrering.....	7
3. Syfte och frågeställning.....	9
4. Metod.....	10
4.1 Sökord och sökprocess.....	10
4.2 Urval och begränsningar.....	11
4.3 Analysmetod.....	11
4.4 Metodreflektion.....	12
5. Resultat.....	13
5.1 Artiklar.....	13
5.2 Språkutvecklingens betydelse för sociala mönster.....	15
5.3 Motstånd mot språkutveckling.....	16
5.4 Främjande av språkutveckling.....	17
6. Slutsats och diskussion.....	18
6.1 Diskussion.....	18
6.2 Slutsats.....	20
6.3 Framtida forskning och relevans för läraryrket.....	20
7. Referenser.....	21
7.1 Tryckta källor.....	21
7.2 Digitala källor.....	22

1. Inledning

Denna kunskapsöversikt har varit ett *Självständigt arbete på grundnivå* i fördjupningsämnet svenska. Jag har utfört denna kunskapsöversikt ensam och arbetsprocessen har varit successiv. Det har gjorts efterforskningar och sedan sammanfattning av artiklarna. Därefter har jag delat upp arbetet i de olika avsnitten och arbetat stegvis framåt.

Under de tre senaste decennierna har Sverige haft en stor invandring av olika skäl och detta i sin tur leder till att barn behöver lära sig ett nytt språk (Hultinger & Wallentin, 1996). De flesta skolor runt om i Sverige är nu mångkulturella, det innebär att det finns andraspråkselever som är i behov av språkutveckling i det svenska språket.

Flerspråkighet är något som finns överallt i Sverige och det talas cirka 150 olika språk i landet. Det finns cirka en och en halv miljon invånare som har ett annat förstaspråk än svenska (Elmeroth, 2017). Flerspråkighet kan tolkas på flera sätt och vilka individer som betraktas vara flerspråkiga beror på olika perspektiv (Ganuza och Sayehli, 2020). Ganuza och Sayehli menar då att flerspråkighetsfokuset kan vara olika. Vissa utgår från om hur flytande språket är, medan andra utgår från när det olika språken talas och i vilka sammanhang de används.

Inläring av det svenska språket sker bäst när en individ interagerar med andra. Pauline Gibbons lyfter fram vikten av skolundervisningens kunskapsrelaterade språkinläring i kombination med det vardagliga språket som sker på fritiden. Det i sin tur leder till att elever lär sig i framtiden att kontrollera ämnesundervisningen. Detta är mer betydelsefullt för elever med svenska som andraspråk eftersom de behöver lära sig både grundspråket samt det vardagliga språket och kunna kombinera dessa för att få den bästa språkinläringen i skolan.

Enligt Språklagen (SFS2009:600) skall varje individ få möjlighet till att lära sig svenska och utvecklas i språket, liksom de skall ges möjlighet till att även utveckla och använda sitt modersmål. Elmeroth (2017) anser däremot att andraspråkselever inte har samma förutsättningar till inläring av ett andraspråk jämfört med de som enbart lär sig svenska.

Abrahamsson (2009) betonar en skillnad mellan förstaspråk och andraspråk. Förstaspråket är det språk som en individ är uppväxt med sedan födseln och använder i hemmet. Andraspråket i sin tur är det språk som individen lär sig efter att förstaspråket satt sin grund hos individen.

Pauline Gibbons (2010) belyser lärarens roll i skolan. Elevernas språkutveckling sker med hjälp av pedagogens stöd i klassrummet. I läroplanen fokuseras det på att lärarens undervisning ska kunna vara individanpassad samt att det är ett gemensamt ansvar som både lärare och huvudmän på skolan behöver ta för att elever ska kunna prestera på bästa möjliga sätt (Gibbons, 2012.)

Det skiljer från en elev till en annan hur snabbt en inläring sker. Abrahamsson (2009) beskriver åldern som eleven lär sig som den avgörande faktorn för hur framgångsrik och snabb inläringen av språket kommer att vara (Abrahamsson, 2009). Han menar att inlärningsprocessen av ett nytt språk för ett barn är lättare och sker snabbare i jämförelse med de vuxna. Faktorer som även spelar stor roll är den sociala biten. Abrahamsson anser att när nyanlända elever umgås med andra elever som har svenska som förstaspråk så utvecklas deras inläring snabbare. En annan viktig faktor är också skolgången, barn lär sig enormt mycket av språket under deras skoltid. Dessa är de två största faktorerna till en hastigare och mer effektiv inläring (Abrahamsson, 2009).

Forskning visar på att modersmålsinläring har en stor betydelse för utvecklingen av språket (Lyngfelt 2017; Torpsten 2013; Zetterholm & Bergh Nestlog 2016; Wedin 2011; Wedin 2010). Abrahamsson och Bylund (2012) klargör vikten av modersmålet, ifall det har någon påverkan på andraspråksinläringen. De menar att modersmålet kan användas fel av eleverna eftersom det försöker tillämpa regler som passar i deras modersmål men inte i andraspråket. Skolverket i sin tur menar på att flerspråkighet är en kompetens vilket innebär förmågan att hantera en inlärd förmåga.

Successiv tvåspråkighet är den vanligaste formen för nyanlända i Sverige. Det innebär att när personen har etablerat sitt förstaspråk så kan denna person utveckla sitt andraspråk och lära sig det på ett lättare sätt.

Skolan har i uppgift att arbeta målinriktat mot de pedagogiska principer som finns för att kunna underlätta undervisningen och inläringen för eleverna med ett annat modersmål.

Enligt Cummins (2017) undersökningar så bör lärarna ge andraspråkseleverna stöd i klassrummet genom att tillåta användningen av sitt förstaspråk i undervisningen. Han menar att när eleverna tillåts att använda sitt förstaspråk i klassrummet så utvecklas andraspråket. Cummins tycker att förstaspråket är ett viktigt hjälpmedel hos andraspråkselever för deras utveckling av skolspråket och att lärarna därför ska inspirera eleverna till att använda det.

2. Begrepp

2.1 Språkutveckling

Pauline Gibbons (2010) beskriver språkutveckling som en process som är olika för individerna. Eleverna med svenska som andraspråk har fått sin språkinläring på andra sätt än de svenska eleverna. Barn börjar i en ung ålder utveckla sitt språk i samband med att de interagerar med andra barn. Språkutvecklingen sker även med vårdnadshavare och pedagoger.

Pauline Gibbons (2018) anser att den muntliga interaktionen är grundläggande för att kunna skapa en bra språkutveckling. Hon använder sig av två facktermer, begriplig input och output. Den begripliga inputen syftar till att elever ska använda sitt modersmål som resurs för att kunna utveckla språket som är svenska i detta fallet (Gibbons, 2018). Det handlar även om konkret material som kan komma till användning för att underlätta för eleverna. Den begripliga outputen i sin tur betyder att en elev använder sig av ett begripligt språk som är grammatiskt korrekt och även att det är sammanhängande. Gibbons menar att det finns flera sätt att nå ut med den begripliga outputen och ett exempel på detta är att sätta elever i olika grupper för att ta sig an problem tillsammans (Gibbons, 2018).

2.2 Andraspråk

Andraspråk är ett språk som individen lär sig utöver sitt modersmål. Det innebär också att det är ett språk som lärs ut i en annan omgivning än den som kategoriseras som förstaspråk (ISOF, 2021b). Niclas Abrahamsson lyfter fram att barn lär sig ett andraspråk snabbare än vuxna då deras hjärnor är kapabla till att ta till sig ny information (Abrahamsson, 2009).

2.3 Integrering

Lunneblad (2009) nämner begreppet integration som motsatsen till segregation, där segregation syftar till sociala processer. Integration däremot syftar till att få människor att känna samhörighet i ett nytt samhälle och det gäller allt från de sociala förhållanden till arbete eller kulturella aktiviteter.

Södergran (2000) beskriver begreppet integration som brett. Däremellan den negativa tolkningen som görs i koppling med begreppet invandrare. Södergran tycker att begreppet bör ändras från integration till jämlikhet för att bli av med uppdelningen av samhället.

3. Syfte och frågeställning

Syftet med denna kunskapsöversikt är att undersöka vilka faktorer som kan komma att påverka den svenska språkutvecklingen hos andraspråkselever och vad språkutvecklingen kan komma att betyda för det sociala mönstret hos andraspråkselever. Antalet andraspråkselever ökar i de västerländska skolorna kraftigt (Gibbons, 2016). Anledningen till valt syfte är att denna kunskapsöversikt ska verka som stöd till lärare i deras undervisning. Lärare ska kunna utnyttja de faktorer som identifieras för elevernas språkutveckling. Utifrån studien ska lärare även kunna identifiera de faktorer som hindrar språkutvecklingen för att förbättra dessa.

Kunskapsöversikten bygger på följande frågeställningar;

- *Vad har språkutveckling i det svenska språket för betydelse för det sociala mönstret för andraspråkselever?*
- *Vilka faktorer främjar eller motarbetar språkutvecklingen i svenska hos andraspråkselever i svenska skolor?*

4. Metod

I följande metoddel kommer det att redogöras för hur insamling av materialet till denna kunskapsöversikt gjordes. De noga valda databaserna, urvalskriterierna och sökorden kommer att presenteras.

4.1 Sökord och sökprocess

En elektronisk sökning gjordes i databaserna DiVA, SwePub och ERIC. Sökningarna ägde rum i november till december månad 2021. Relevanta sökord är av största vikt för att lämpligt material skall kunna väljas ut och besvara den valda frågeställningen. *Andraspråkselever OCH språkutveckling* samt *andraspråkselever OCH integrering* är några av de sökord som ansågs vara relevanta till valt syfte och frågeställning. I sökprocessen användes booleska operatorer för att bestämma hur sökorden skulle kombineras. Sökoperator *OCH/AND* användes för att kunna avgränsa träffarna vilket ger ett smalare men även mer specifikt spektrum för ämnesområdet, det eftersom kombinationen av de valda sökorden måste då finnas med i träffarna.

Enligt Friberg (2012) skall en informationssökning göras systematiskt där samtliga steg och resultat i sökprocessen skall dokumenteras för att möjliggöra för andra att upprepa samma studie. Friberg menar även på att de valda sökorden är av största vikt för det genererade utfallet (Friberg, 2012). Majoriteten av de publicerade artiklarna är skrivna på engelska, och för att kunna finna flera artiklar med hög relevans för det aktuella området bestämdes efter övervägande att sökningarna även skulle ske på engelska vilket genererade i fler antalet artiklar till kunskapsöversikten. De engelska sökorden var bland annat följande: *second language students*, *language development* och *integration*.

Till en början lästes samtliga titlar vid en sökning, därefter lästes de abstract tillhörande de artiklar med relevant titel för den aktuella frågeställningen. När abstrakten bedömdes matcha kunskapsöversiktens frågeställning lästes artikeln i fulltext för att avgöra om denna kunde inkluderas i studien eller inte.

4.2 Urval och begränsningar

Sökningarna avgränsades till artiklar som är *peer reviewed*, vilket innebär att de är granskade av forskare inom det aktuella området. Detta för att artiklarna skall ha hög evidensstyrka. Ingen tidsbegränsning valdes att göra, eftersom all relevant information valdes att ta i beaktelse, oberoende av år, för att på så sätt kunna utnyttja tidigare och senare metoder för språkutveckling. Sökningarna avgränsades till artiklar från västvärlden, detta för att resultaten skall kunna tillämpas i klassrummen utan att behöva ta hänsyn till några skillnader mellan det svenska skolsystemet och andra skolsystem med andra kulturella bakgrunder. Inga avgränsningar gjordes gällande vilket språk artiklarna var skrivna på eftersom både svenska och engelska artiklar inkluderades, detta för att öka sökträffarna eftersom majoriteten av artiklarna skrivs på engelska. I kunskapsöversikten inkluderas endast artiklar som berör skolämnet svenska, artiklar som studerar andra skolämnena har exkluderats därför att de inte berör ämnet språkutveckling. I kunskapsöversikten har samtliga åldersgrupper inkluderats, det eftersom alla målgrupper kan studeras gällande språkutveckling och resultaten kan utnyttjas i alla åldrar oberoende av vilken årskurs studien observerat.

4.3 Analysmetod

Sökningarna resulterade i 11 artiklar för vidare analys. Samtliga artiklar lästes i fulltext och väsentlig information sammanställdes sedan. Artiklarna sammanställdes utifrån syfte, metod, kontext och resultat. Varje artikel kategoriseras därefter utifrån följande tre kategorier: språkutvecklingens betydelse för sociala mönster, motstånd mot språkutveckling och främjande av språkutveckling. Kategoriseringen utgick från valda frågeställningar och låg sedan till grund för tematiseringen som berörs i resultatdelen.

4.4 Metodreflektion

Larsen (2009) menar att mänskliga felfaktorn är tämligen hög vilket innebär att studier har potentiella brister som inte går att negligera. Studiens utfall kan komma att ha påverkats av att den endast är skriven av en författare vilket innebär att studien blir mer ensidig, jämfört med om fler författare hade varit inblandade och kunnat bidra till ett bredare synsätt i framställningen av kunskapsöversikten. Trots detta har arbetet skrivits utifrån ett objektiva synsätt.

Utfallet motsvarar inte hela verkligheten eftersom den inskränkta tidsramen som arbetet skulle genomföras inom ledde till att sökningarna gjordes i enstaka databaser. Det innebär dessutom att de valda sökorden har kommit att påverka utfallet eftersom det kan finnas fler potentiella artiklar som berör det aktuella området men som ej tagits med i studien.

Ett antal artiklar är skrivna av samma författare, Wedin, vilket kan innebära en potentiell vridning av det erhållna resultatet. Detta eftersom artiklarna är skrivna utifrån samma synsätt och värderingar.

5. Resultat

I följande del kommer samtliga inkluderade artiklar att presenteras.

5.1 Artiklar

Wedin författade den kvalitativa studien “Monologen som resurs för språkutveckling i klassrummet i förskola och skola” vars syfte var att studera samband mellan andraspråkselevs utveckling av språk och kunskap. Metoden byggde på intervjuer med elever och lärare samt klassrumsobservationer under 3 år. Studien visade att andraspråkselever hade låg skriftspråks kompetens. Wedins artikel passar väl in i föreliggande studie eftersom den visar på att under ett spann på 3 år sker inte en stor utveckling hos andraspråkselever eftersom de fortsatt hade en låg skriftspråkskompetens. Detta påvisar också vikten av att det bör ske en typ av förändring kring inlärningshastigheten av det svenska språket.

Studien “Utveckling av tal och skriftspråk hos andraspråkselever i skolans tidigare år” av Wedin syftade till att analysera utveckling av språk hos andraspråkselever från förskoleklass till årskurs tre. Resultatet bygger på insamling av intervjuer och texter skrivna av elever från år 2005-2008. Wedin kom fram till att andraspråks elevernas språkliga nivå i svenska är mycket låg i slutet av år tre, i både tal och skrift. Denna studie är relevant för mig att ha med i min kunskapsöversikt eftersom den visar på resultat som kommer från tidiga skeden i skolgången och att det redan i tidig ålder brister för många andraspråkselever.

Syftet med den kvalitativa studien “Klassrumsinteraktion i de tidiga skolåren: flerspråkiga elever i skolans språkliga vardag” av Wedin var att undersöka språkliga interaktionsmönster i helklassundervisning i förskoleklass och årskurs ett. Studien gjordes genom observation av klassrum, intervjuer samt med hjälp av insamling av material från elever och läromedel. Studien visar att helklassundervisning leder till utveckling av sociala mönster men det ger inte tillräcklig språklig kunskapsutveckling för andraspråkselever. Wedins studie påvisar vikten av interaktion med andra elever för språkutveckling. Den visar samtidigt att lärarna behöver utföra sin del för elevernas kunskapsutveckling och grammatik.

Torpsten syftar i sin kvalitativa studie “Second- Language Pupils Talk about School Life in Sweden: How Pupils Relate to Instruction in a Multilingual School” till att se

andraspråkselevs upplevelse samt uppfattning kring svenska skolans utläring. Analysen bygger på elevernas egna berättelser, tolkade med postkolonial teori och teorier om socialt kapital. Analysen visar på att andraspråkselever känner sig utanför och upplever att de inte har nyckel till språkliga sammanhang i skolan. Det visar även på majoritetsspråkets betydelse för interaktion med andra elever. Denna studie har jag valt ut eftersom den påvisar att det finns flera avgörande faktorer vid inläring av ett nytt språk och att inläringen inte bara sker i klassrummen. En annat sätt som inläringen sker på är utanför klassrummet, det sociala sammanhanget och att interaktion med andra elever och kompisar utvecklar språket.

Syftet i Lyngfelts kvalitativa studie "Reading In Your First and Second Language. On the Use of Prior Knowledge when Processing Fictional Texts at School" var att ge andraspråkselever möjlighet att utvecklas på sin nivå och få texter på sin nivå. Metoden byggde på insamling av 24 elevtexter från tolv tredjeårselever. Resultat visar att om eleverna skriver på sitt förstaspråk så utvecklas andraspråksinläringen. Denna studie har jag valt att ha med eftersom den visar på ett annat sätt att kunna forma undervisningen på och att användningen av modersmålet är givande för eleverna vid inläringen av ett nytt språk.

Obondos artikel "Teachers of Newcomer Immigrants in Provincial Schools in Sweden: A Quest for Culturally Responsive Teaching in the Era of Homogenization" är en kvalitativ studie. Metoden bygger på intervjuer av lärare, skriftliga reflektioner samt klassrumsobservationer. Syftet med studien var att utforska lärarnas perspektiv på att lära ut till nyanlända samt deras reaktion på flerspråkigheten i klassrummet. Studien visar på pedagogiska och strukturella problem bland annat gällande skapande av kulturellt lyhörd undervisning i flerspråkiga klassrum. Obondos studie har jag valt ut eftersom den visar att lärarna bemöter stora hinder vid lärandet kopplade till undervisning i mångfaldsmiljö som kan sakta ner inlärningsprocessen för de nyanlända.

Wigerfelt och Morgans artikel "Balansgång mellan två språk. Lärares berättelser om tvåspråkig undervisning på svenska och arabiska" hade i syfte att utforska hur läraren som undervisar i svenska och arabiska uppfattar och hanterar undervisningen. Studien som är kvalitativ bygger på insamling av intervjuer med 12 olika lärare. Enligt lärarnas utsago upplevde eleverna att det var givande att de kunde växla mellan två olika språk. Eleverna kände också att det ökade deras självförtroende och självkänsla att kunna växla mellan två språk. Denna studie är av hög relevans för kunskapsöversikten då den påvisar att inläring av

ett andraspråk sker även vid skrift och tal av sitt modersmål och att eleverna får en känsla av trygghet när de kan växla mellan de olika språken.

I artikeln "Who Owns The Words? Teaching Vocabulary In a Multicultural Class" av Svensson intervjuas både elever och lärare i klassrummet. Studien bygger även på klassrumsobservationer. Syftet med studien var att undersöka hur pedagogernas attityder i ett flerspråkigt klassrum påverkar elevernas kunskapsutveckling. Studien visade att lärarna inte tog hänsyn till elevernas flerspråkighet eller kulturella bakgrund vid undervisningen. Resultatet visar även att lärare känner en osäkerhet i att undervisa klassrum med språkligt heterogena klasser. Denna studie är en annan forskning som visar på olika faktorer som påverkar andraspråkselevens språkutveckling, men då utifrån ett lärarperspektiv.

Sandells artikel "Vi förstår, du behöver inte översätta" – Elevperspektiv på tvåspråkig undervisning i den svenska skolan" är en kvalitativ studie. Syftet med studien var att undersöka elevernas uppfattningar av modersmållärares betydelse i undervisningen samt elevernas perspektiv på tvåspråkig undervisning. Studien bygger på intervjuer med elever samt klassrumsobservationer. Studien visar att eleverna inte anser att modersmålläraren tillför något utöver det språkstöd som redan finns men anser att dessa lärare är viktiga för deras språkutveckling eftersom de finns tillgängliga som trygghet. I min uppsats är en sådan studie viktig att ha med eftersom den visar på att elever kan uppfatta modersmållärares roll och påverkan på olika sätt, samtidigt så hjälper det mig att veta vad som upplevs givande för elevernas språkutveckling.

Zetterholm och Bergh Nestlog har författat en kvalitativ fallstudie med titeln "Elevtexter på flerspråkiga elevers språk." Syftet var att elever tillsammans med lärare och vårdnadshavare skulle komma fram till om det är relevant till att använda sig av flerspråkighet i skrivandet av texter. Metoden byggde på undersökning av texter som översattes från det svenska språket till elevernas förstaspråk, albanska. Resultatet från studien visade att alla tre parter är överens om att om att flerspråkighet är ett verktyg som eleverna kan använda sig av under skrivandet av texter. Denna text är användbar för min uppsats eftersom den visar ett annorlunda perspektiv jämfört med de andra studierna då denna bygger på att eleverna ska skriva texter både på sitt modersmål och på sitt andraspråk. Det visar på att det går att arbeta med olika hjälpmedel för att utveckla sitt andraspråk.

5.2 Språkutvecklingens betydelse för sociala mönster

Wedin (2011) lyfter fram i sin studie vikten av att språkutveckling betyder social interaktion för eleverna. En lagom språknivå har visat resultera i känsla av integrering hos andraspråkselever i smågruppsarbeten. Forskning av Sandell (2011) visar att eleverna i studien menar på att goda språkkunskaper i svenska innebär en statussymbol. Eleverna lyfter fram vikten av att kunna kommunicera med gedigna språkfärdigheter i ett lands nationella språk för att kunna visa att man inte är utanför och inte heller "i behov av något annat".

Obondos studie (2017) visar att lärare gör försök till kulturellt lyhörd pedagogik. Lärarna i studien menar dock på att det saknas tillräcklig kunskap och trygghet i att undervisa klasser med mångfald på ett sätt som bidrar till god språkutveckling samtidigt som elevernas kulturella erfarenheter inte inskränks.

Zetterholm och Bergh Nestlog (2016) visar att modersmålet är av stor betydelse för andraspråkselevens identitetsutveckling, detta innebär att det är en avgörande faktor för när dessa elever skall lära sig ett nytt språk.

5.3 Motstånd mot språkutveckling

Studierna visar att olika undervisningsmönster utmanar språkutvecklingen på olika sätt. Wedin (2011) visar att undervisning i helklass inte ger önskad språklig stimulans för utveckling av det svenska språket hos andraspråkselever. Wedin noterade i sin studie att läraren är den som styr vad som sker i klassrummet men samtidigt gör anspråk på att vara jämbördig med eleverna i klassen. Detta arbetssätt kan vara starkt oklart för andraspråkselever som är vana vid andra auktoritetsförhållanden, vilket därför kan äventyra deras sätt att erhålla nya språkkunskaper. Även Wedin (2009) observerade att helklassundervisning inte leder till önskad språkutveckling för andraspråkselever. Studier (Wedin, 2009; Wedin, 2011) visade att elever med andraspråk inte fick någon språklig stimulans vid aktiviteter såsom högläsning i helklass eftersom språket varit för svårt för dem att ta till sig. Wedins studie (2011) synliggör att elever sällan för talan under längre stunder. Detta innebär att andraspråkselevens inflöde av tal varit mycket sällsynt och deras förmåga att föra talan under längre tid därför ej övats, varför en språkutveckling ej har kunnat ses.

Lärarnas upplevelse av otillräcklig kunskap gällande undervisning i språkligt heterogena klasser är en bidragande faktor till avstannandet av språkutvecklingen. Studier (Gudrun, 2013; Obondo 2017; Svensson, 2013) synliggör att lärare känner en avsaknad av bra hjälpmedel för lärande i denna typ av grupp.

Svensson (2013) observerade lärare som undervisar i klasser med mångfald. Lärarna visade osäkerhet i undervisningen i dessa klasser. Många lärare var oklara i sin attityd, många visade bestämdhet i undervisningen i klassrummet men hade samtidigt en rädsla av att dessa andraspråkselever skall känna sig utanför. Denna osäkerhet i hantering av personligheter i undervisningen ledde till att andraspråkseleverna inte gjorde de förväntade framstegen i språkutvecklingen.

5.4 Främjande av språkutveckling

Torpsten (2013) visar att när andraspråkselever separeras från helklass gynnas deras språkutveckling. Genom att låta dem undervisas i egen grupp, jämfört med att vara integrerade i helklass, kunde de erbjudas anpassade instruktioner och hjälpmedel för att stärka deras språkkompetens. Med en ökad språkkompetens minskade känslan av utanförskap och otillräcklighet hos andraspråkseleverna. Studierna visade därmed att när eleverna blev undervisade i egen grupp gav det andraspråkseleverna förutsättningarna till att arbeta för att utveckla skolspråket och senare kunna delta i klassgemenskapen.

Olika metoder kan användas i undervisningsprocessen för att utveckla andraspråket, studier (Lyngfelts, 2017; Wigerfelt och Morgan 2011; Sandell, 2011) visar att användningen av modersmålet kan gynna utvecklingen av andraspråket. Wigerfelt och Morgan (2011) undersökte klassrum med flerspråkiga lärare som undervisar andraspråkselever, resultatet visade att dessa klasser hade ett stort föräldraengagemang. Föräldrarna kände sig mer trygga i att kunna kommunicera med läraren på modersmålet vilket innebar att föräldrarna kunde bli mer involverade i elevernas kunskapsutveckling eftersom de nu kunde verka som stöd hemma när de förstod läxorna mer.

Elever i Sandells (2011) studie uppger att modersmålläraren har stor betydelse i början av skolgången i klassrummet, detta eftersom modersmålläraren underlättar förståelsen vilket leder till större interaktion och involvering av andraspråkseleverna i klassrummet tills att de börjar behärska det svenska språket mer.

Modersmålet har en avgörande betydelse för språkutvecklingen hos andraspråkselever. I Zetterholm och Bergh Nestlog(2016) studie visade det sig att elever som får samtala på sitt

förstaspråk kommer förstå ämnesinnehållet bättre vilket ger dem mer motivation till att anstränga sig för inläring av ett andraspråk.

6. Slutsats och diskussion

Kunskapsöversikten ämnar till att besvara följande frågeställningar; *Vad har språkutveckling i det svenska språket för betydelse för det sociala mönstret för andraspråkselever?* och *Vilka faktorer främjar eller verkar som motstånd gällande språkutvecklingen i svenska hos andraspråkselever i svenska skolor?*. I följande del kommer det sammanställda resultatet att diskuteras och slutsats redogörs för.

6.1 Diskussion

Språket är en central faktor för människans identitetsutveckling, genom språk kan vi kommunicera med andra, göra oss förstådda och förmedla känslor. Detta är något som Zetterholm och Bergh Nestlog (2016) belyser i sin studie. Resultatet i deras studie visar på betydelsen av andraspråkselevs språkkunskaper för identitetsutveckling. Utvecklingen av språket påverkar även andraspråkselevs interaktion med andra och känsla av gemenskap (Wedin, 2011). När eleven kan samtala med andra ger det ökad trygghet. God språkutveckling är något som visats ge en viss status. Andraspråkselever vill gärna känna en tillhörighet till resterande grupp i klassrummet och när de får en ökad språkutveckling kan det därför visa att eleven inte längre är utanför (Sandell, 2011). Vi får dock inte glömma att goda språkkunskaper kan innebära att eleven har en god meningsuppbyggnad och starkt ordförråd men kanske en avvikande brytning. En avvikande brytning eller annorlunda uttal kan skapa utanförskap i klassrummet, det är dock inte detta som är undersökt i denna studie.

Lärare har ett stort inflytande på elevernas kunskapsutveckling i klassrummet. Genom resultatet går det tydligt att tolka att majoriteten av lärare i klasser med större mångfald känner en osäkerhet kring undervisningen. Lärare som varit verksamma i flera år har saknat kunskap om hjälpmedel som behövs för undervisning av andraspråkselever i sin grundutbildning. På grund av den ökade mångfalden i svenska skolor har många lärare heller inte hunnit få fortbildning i bästa sätt att undervisa andraspråkselever. Läroplanen fokuserar

på att pedagogerna ska verka som stöd för kunskapsutvecklingen, men när lärare känner en osäkerhet i undervisningen går det heller inte att få den individanpassad, vilket läroplanen syftar till. Wedin (2011) belyser även att elever med bakgrund av undervisning i andra länder har en annan uppfattning av hur undervisningen bör ske i ett klassrum, jämfört med svenska lärares uppfattning. Dessa elever har uppfattningen om att lärare bör undervisa med större auktoritet, när detta sedan inte är verkligheten i svenska skolor kan deras språkliga stimulans komma att äventyras, då eftersom svenska läroplanen ser till att undervisningen är baserad på självinläring.

Skolverket anser att undervisningen skall vara så individanpassad som möjligt. Wedin (2009) och Wedin (2011) kom fram till i studierna att helklassundervisning inte leder till önskad stimulans för språkutvecklingen. Många har en uppfattning av att helklassundervisning innebär större språkutveckling bland eleverna då de får interagera mer med varandra. Resultatet i studierna visar dock att undervisningen inte blir individanpassad i helklass och språkutvecklingen går inte framåt. Detta beror starkt på att andraspråkseleverna drar sig från att använda sitt andraspråk på grund av osäkerhet inför helklass, jämfört med om de undervisas i mindre grupper (Wedin, 2009). För att detta arbetssätt skall vara möjligt krävs det dock att fler resurser sätts in. Det gäller att fler pedagoger finns tillgängliga, liksom att fler klassrum finns att bistå med om undervisningen skall vara möjlig i mindre grupper.

Modersmålet framkommer som en viktig faktor vid utvecklingen av det svenska språket. Enligt språklagen (SFS2009:600) skall varje enskild individ ges möjligheten till att utveckla sitt modersmål, liksom att lära sig svenska. Tidigare forskning har visat att lärare bör ge andraspråkseleverna stöd till språkutveckling genom att tillåta användning av deras förstaspråk i klassrummet för inläringssyfte (Cummins, 2017). Från den aktuella kunskapsöversiktens resultat att döma är detta något som implementeras tydligt i de svenska skolorna. Studier visar på hur de lärare som faktiskt använder elevernas modersmål som ett hjälpmedel i utvecklingen i det svenska språket (Lyngfelts, 2017; Wigerfelt och Morgan 2011; Sandell, 2011). Wigerfelt och Morgan (2011) observerar dock att modersmålet har en avgörande betydelse för andraspråksutveckling i ett tidigt skede av inläringen, främst när andraspråket är främmande och obegripligt för eleven. När eleven sen har etablerade språkkunskaper i svenska kan modersmålet i undervisningen försvåra språkutvecklingen. Modersmålet kan då verka som hinder för utvecklingen av det svenska språket eftersom eleven känner sig tryggare med att behärska svenskan och då inte känner en stimulans till vidare utveckling. När eleven redan besitter grundliga språkkunskaper i svenska kommer

användning av modersmålet att övervägas i olika sammanhang eftersom hen inte känner sig trygg kring uttal och stavning kan dra eleven tillbaka från att använda ett andraspråk. Det är därför av största vikt att skolan som verksamhet, tillsammans med lärare och föräldrar lär sig göra en bedömning av när modersmålet kan verka som främjande för ett andraspråk eller hinder för språkutvecklingen.

När modersmålet används i undervisningen känner även föräldrar sig mer involverade i elevernas skolgång. Wigerfelt och Morgan (2011) visade att föräldraengagemanget blev större när förstaspråket involverades i undervisning, bland annat genom att instruktioner kunde ges på hemspråket och att flerspråkiga lärare fanns tillgängliga. Detta leder då till att föräldrar känner sig mer inkluderande och kan verka som stöd för sina barn. När föräldrar är aktiva i skolgången leder det till bättre kunskapsresultat eftersom eleven kan få hjälp med läxor hemma. Detta innebär även att kulturella egenskaper kan bevaras hos eleverna eftersom familjen blir mer inkluderad i skolgången och mer acceptans skapas i samhället när elever i tidig ålder blir mer medvetna om olika kulturer.

6.2 Slutsats

En sammanställning av resultatet visar att goda språkkunskaper i svenska hos andraspråkselever innebär en större trygghet vid interaktion med andra, särskilt i smågruppsarbeten. Att kunna behärska det svenska språket fullgott ger en känsla av självständighet i sociala sammanhang för andraspråkseleverna.

Diverse faktorer kan komma att verka som motstånd mot språkutvecklingen hos andraspråkselever, liksom främjandet av språkutvecklingen. Andraspråkselevs språkutveckling gynnas när de separeras från helklass eftersom inlärningsnivåerna då kan anpassas till deras behov. Lärare är en avgörande faktor för andraspråkselevs språkutveckling, i de fall där lärare inte känner sig trygga i sin roll att undervisa de språkligt heterogena klasserna kan språkutvecklingen hos dessa komma att äventyras. Modersmålet har visat ha stor påverkan för språkutvecklingen i ett andraspråk. Ett förstaspråk verkar som stöd och trygghet i olika sammanhang när elever skall komma att lära sig och förstå ett andraspråk.

6.3 Framtida forskning och relevans för läraryrket

Efter min studie så ser jag möjligheten för utveckling vid inläring av ett nytt språk med olika typer av hjälpmedel som nämnts i forskningen. I forskningen märktes det också tydligt att där är en tydlig brist på kompetens i undervisningen hos lärarna för att lära ut språket till just andraspråkselever och det i sin tur leder till att språkutvecklingen tar längre tid. Jag anser att både möjligheterna och hindren som uppstår är intressanta att analysera och forska djupare kring.

Jag har under arbetets gång byggt på mig kunskap kring både möjligheter och hinder vid inläring av ett nytt språk. Min kunskapsöversikt visar tydligt att lärare bör få ökad kunskap i undervisning av språkligt heterogena klasser. Min studie väcker därför frågan om fortbildning kan komma att bli aktuellt för pedagoger gällande ökad kunskap om undervisning av elever med olika språkkunskaper i svenska. Efter utförandet av denna kunskapsöversikt har jag blivit reflekterande angående hinderna som uppstår för flerspråkiga elever vid inläring av det svenska språket. Det hade därför varit intressant att analysera och forska närmare kring lärare som genomgår fortbildning med ökad kunskap för andraspråksundervisningen jämfört med lärare som inte genomgått kurser i ämnet och ifall det skulle vara någon skillnad. Då för att veta om det är värt att lägga ner energi och tid på att utveckla fortbildning i ämnet eller inte.

7. Referenser

7.1 Tryckta källor

Abrahamsson, Niclas och Bylund, Emanuel (2012). *Andraspråksinlärning och förstaspråksutveckling i en andraspråkskontext*. I Hylstenstam, Kenneth, Axelsson, Monika & Lindberg, Inger (red.) *Flerspråkighet - en forskningsöversikt*. ss. 153-231.

Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*.

1.Uppl., Stockholm: Natur & Kultur.

Elmeroth, Elisabeth (2017). *Möte med andraspråks elever*. Upplaga 1. Lund: Studentlitteratur

Gibbons, P. 2006: *Bridging Discourses in the ESL Classroom. Students, Teachers and Researchers*. London: Continuum.

Gibbons, Pauline (2016). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråks elever i klassrummet*. 3. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren

Hultinger, E.S. & Wallentin, C. (red.1996) *Den mångkulturella skolan*. Studentlitteratur, Lund.

Kaya, Anna (2016). Att undervisa nyanlända: metoder, reflektioner och erfarenheter. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultu

Larsen, Ann Kristin. (2009). Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Gleerups.

Lunneblad, Johannes (2009). Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter. Lund: Studentlitteratur AB

SFS 2009:600. *Språklagen*. Stockholm: Kulturdepartementet.

Södergran, Lena (2000). Svensk invandrar-och integrationspolitik, Umeå: Umeå Universitet

Östlundh, Linda. (2012). Informationssökning. I Friberg, Febe. (Red.). Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten 2.a uppl. Lund: Studentlitteratur

7.2 Digitala källor

Lyngfelt, Anna. (2017). *Reading in your first and second language. On the use of prior knowledge when processing fictional texts at school. Social Sciences and Education Research Review*. 4:2, s. 78-99. <https://sserr.ro/wp-content/uploads/2017/12/4-2-78-99.pdf> (Hämtad 2021-11-21)

Obondo, Margaret. (2018). Teachers of Newcomer Immigrants in Provincial Schools in Sweden: A Quest for Culturally Responsive Teaching in the Era of Homogenization. *Diaspora, Indigenous and Minority Education*. 12:3, s. 111-123.

https://www.researchgate.net/publication/322089213_Teachers_of_Newcomer_Immigrants_in_Provincial_Schools_in_Sweden_A_Quest_for_Culturally_Responsive_Teaching_in_the_Era_of_Homogenization (Hämtad 2021-11-21)

Sandell, Anna (2011). "Vi förstår, du behöver inte översätta": Elevperspektiv på tvåspråkig undervisning i den svenska skolan. *Educare - Vetenskapliga skrifter*. :3, s. 119-144.

<https://docplayer.se/10215622-Vi-forstar-du-behover-inte-oversatta-elevperspektiv-pa-tvasprakig-undervisning-i-den-svenska-skolan.html> (Hämtad 2021-11-21)

Svensson, Gudrun. (2013). *Who owns the words? Teaching vocabulary in a multicultural class*. *Education Inquiry*. 4:2, s. 261-278.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3402/edui.v4i2.22073?needAccess=true> (Hämtad 2021-11-21)

Torpsten, Christin-Ann. (2013). *Second- Language Pupils Talk about School Life in Sweden: How Pupils Relate to Instruction in a Multilingual School*. *Citizenship, Social and Economics Education*. 12:1, s. 37-47.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/csee.2013.12.1.37> (Hämtad 2021-11-21)

Wigerfelt, Berit & Morgan, Eva (2011). Balansgång mellan två språk. Lärares berättelser om tvåspråkig undervisning på svenska och arabiska. *Educare - Vetenskapliga skrifter*. :3, s. 53-

79. <https://ojs.mau.se/index.php/educare/issue/view/66/16> (Hämtad 2021-12-20)

Wedin, Åsa. (2009). *Monologen som resurs för språkutveckling i klassrummet i förskola och skola*. Örebro universitet, Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap.

Digitala vetenskapliga arkivet.

<http://oru.diva-portal.org/smash/get/diva2:284955/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2021-11-21)

Wedin, Åsa. (2011). *Klassrumsinteraktion i de tidiga skolåren: flerspråkiga elever i skolans språkliga vardag*. Örebro universitet, Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap. *Nordic Studies in Education*, 31(3): 210-225. Digitala vetenskapliga arkivet.

<http://du.diva-portal.org/smash/get/diva2:564649/FULLTEXT02.pdf> (Hämtad 2021-11-21)

Wedin, Åsa. (2011). *Utveckling av tal och skriftspråk hos andraspråkselever i skolans tidigare år*. Örebro universitet, Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap. Digitala vetenskapliga arkivet.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:564648/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 2021-11-21)

Zetterholm, Elisabeth & Bergh Nestlog, Ewa (2017). Elevtexter på flerspråkiga elevers olika språk. *Språk och norm : Rapport från ASLA:s symposium, Uppsala universitet 21–22 april 2016.*, s. 178-186.

<http://lnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1163298/FULLTEXT02.pdf> (Hämtad 2021-12-20)